

OBZOR

Informační časopis *OBCE TMAŇ*

Ročník XXXVI.

Červenec 2024

Číslo 7/2024 (413)

**Co červenec neupeče,
to již srpnu neuteče.**

stará česká pranostika

Z HISTORIE OBCE

Historia magistra vitae

Historie je učitelka života ... celá slavná věta zní v originále takto: *Historia est testis temporum, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae, nuntia vetustatis* – a v českém překladu: **Historie je svědectvím času, světlem pravdy, životem paměti, učitelkou života, zvěstovatelkou dávných dob.** Podívejme se v roce 2024 na historii Tmaně z tohoto pohledu a připomeňme si každý měsíc nějakou událost ze života Tmaně, Lounína, Slavík či Havlíčkova Mlýna a v jejím odkazu hledejme nápady, myšlenky a poučení pro úspěšné pokračování v díle předcházejících generací, díky jimž je dnes Tmaň dobré místo k bydlení. Tmaň si to určitě zaslouží ...

Tmaňská větev rodu Trmalů z Toušic (3)

Ve středu¹ po sv. Tomáši léta 1587 učinila paní Johanka Trmalová z Mitrovic poslední vůli, ve které odkazuje své dceři Anně Trmalové, provdané Zejdlicové z Toušic, hotové peníze, svršky, klenoty, truhly apod. Svým synům Vilémovi, Vratislavovi, Janovi a Mikulášovi Trmalům z Toušic odkázala po zlatém řetězu a dědictví v Lážovicích.

Testament Johanky Trmalové z Mitrovic (DZV 24 J V):

„Ve jméno svaté a nerozdílné Trojic, Boha otce všemohoucího a jeho syna milého, pána našeho Ježíše Krista, také i ducha svatého, trojích osobách jediného božství Pána Boha všemohoucího Amen.

Já Johanka Trmalová z Mitrovic znamenavší krátkost věku lidského a vědouce kterak lidé den ode dne prostředkem smrti z tohoto světa scházejí a hynou a že nic jistějšího jako hodina smrti člověku není jako umřítí, ale nic nejistějšího jako hodina smrti nevědouce kdy a kterého času Pán Bůh mne z tohoto světa povolati a pojítí ráčí, nechtíce tomu pokudž na vůli mé jest, aby po smrti mé jaké nevole a soudy mezi dětmi mými o statek a zboží mé, kteréž mi Pán Bůh z milosti a do vůle své svaté propůjčiti ráčil, býti měli:

Proto já majíce list mocný sobě daný od Nejjasnějšího knížete a pána Rudolfa druhého z boží milosti voleného Římského císaře po všechny časy rozmnožitele říše a Uherského, Českého, Dalmatského, Chorvatského krále, arciknížete Rakouského, markrabího Moravského, Lucemburského a Slezského knížete a Lužického Markrabí pána mého milostivého, kterýmžto listem J.M.císařská, jakožto král Český mně povolati a moc dávatí ráčí, abych o všem a všelikém statku svém mohovitém i nemohovitém, buď ten na dědictví, nebo listech majestátích, kteréž mám nebo míti budu odkázati a poručiti mohla moc měla jakž týž mocný list plod visutou početi J.M. Císařské to všechno v sobě plněji vysvětluje, obsahuje a uzavírá, kteréhož listu mocného jest datum v městě Vídni první pátek v postě léta božího tisícího pětistého osmdesátého druhého. Na kterýžto list mocný J.M. Císařské a jakožto krále českého já napřed psaná Johanka Trmalová z Mitrovic jsouce z daru a milosti Boží při dobrém zdraví a rozumu dobrého užívaje, a všem a všelikém statku svém kterýž mám neb ještě míti budu tímto kšaftem mým řídím poručím a kšaftuji.“

Předkem a nejprve Anně Zejdlicové z Toušic, dceři své milé, kterouž za manželku má pan Jiří Zejdlice ze Šenfeldu a v Volovci všečen a všelijakém, kterýž mám nebo bych potom ještě měla buď ten na listech majestátech jakoby na ně řádně dobré vůle zdělané měla, též hotových penězích, klenotech, svršky a nábytky jak níže poznamenané jsou všechny a ještě na čem by ty kdekoli upsány, vyhledány a nalezeny a jakými jmény býti jmenovány mohly po smrti své a prvé nic odkazují totiž předně peníze hotové což by se jich po smrti mé koli našlo, též dva řetězy po stu zlatých uherských, konvičku stříbrnou pozlacenou, dvanácte lžic stříbrných,

---

¹ Tmaňská čítanka VIII. díl, Knihy o Tmani. Soukromá rodinná kronika Trmalů z Toušic na Tmani, strana 523-529.

truhlu velkou žlutým plechem pobitou, dvě truhly žluté vysazované a dvě truhly barvami malované též truhlu prostou žlutou bez noh, truhlic pak menších sedm a šrebitš jest a se vejde, i tem šaty mé chodící, kožichy, hazucky, sukně, mantlíky, též bílé vinoucí šaty jakéž by se koli našli všecky plátna tenká i tlustá což by se jich koli našlo cínové nádoby což by koli bylo, šatůložních s devět loží a povlečení na ty šaty všecka což se jich koli vejde, ubrusy, ručníky, servíty což se jich též vejde, dva vozy komorní i s šperlochy dvoje nádoby na koně řemenné, truhla na vůz i co se v ní vjede koží potažená, koberce kolik jich koli se najde, madraci jednu tafatovou zelenou, loží plod nebesy šest, tři lože prosté, stoly čtyrky. V to se všechno, aby se na předepsaná Anna Zejdlicové z Toušic, dcera má po smrti mé ihned uvázala, však na tento jistý konec a způsob, aby v půl létě pořád zběhlém po smrti mé, Vilímovi Trmalovi z Toušic, synu mému a bratru svému půl druhého ta kop míšenských napřed před jinými bratřími jeho místo řetězu zlatého vydala a potom čtvrtý díl hotových peněz i co by se na jistotách po smrti mé našlo, též klenotů kromě konvičku stříbrnou pozlacenou a těch dvanácte lžic stříbrných ty aby sobě Anna dcera má vzala a sama před bratřími svými užila i všech svršků a nábytků več by se tak Anna dcera má uvázala, kromě též těch dvou řetězů zlatých po stu uherských zlatých a těch sta uherských zlatých ty aby Vratislavovi, Janovi a Mikulášovi Trmalům synům mým a bratřím svým ještě let nemajícím, když by k létům svým dospělým přišli, aby po řetězu tom zlatém vydala a též jim synům mým Vratislavovi, Janovi a Mikulášovi, aby těch všech hotových peněz i co na jistotách, klenotech, svršcích a nábytcích po smrti mé zůstane, když by každý z nich k létům přišel a s panem Václavem Trmalem z Toušic a bratrem svým starším dostatečně dělen byl, rozdělíc to všechno, což by po oddělení Vilíma Trmala syna mého a bratra jich zůstalo na tři díly a každému díl jeho vydala, však prvé nic leč by každý z nich tři synů mých nahoře psaných k létům svým dospělým přišel a s panem Václavem bratrem svým jakž nahoře dotčeno dostatečně dělen byl. Jestliže by pak z nahoře psaných tří synů mých totiž Vratislava, Jana a Mikuláše kterého Pán Bůh smrti z tohoto světa dříve dojíti let jeho a než by mu Anna dcera má takový díl jeho z toho což by mu tak po mně náleželo vydala povolati ráčil tehdy aby na jiné syny mé všechny živé pozůstalé díl umrlého rovným právem a na podíl jednostejný přišel a připadl. Jestliže pak Pán Bůh často psaných synů mých všech čtyř dříve dojíti let Vratislava, Jana a Mikuláše prostředkem smrti z tohoto světa povolati ráčil aby to všechno často psaná Anna Zejdlicové z Toušic dcera má zdédila a nižádnému z toho nic aby povinna vydati pod žádným vymyšleným způsobem nebyla.

Na potvrzení a pro lepší toho všeho jistotu a důvěrnost já napřed psaná Johanka Trmalová z Mitrovic pečeť svou vlastní dala jsem k tomuto kšaftu mému jistým mým vědomím celým a plným přiznáním přitisknouti dožádavši se urozených pana Vratislava staršího z Mitrovic a na Všeradicích, pana Kryštofa Vratislava z Mitrovic a na Lochovicích. J.M. Císařské rady plana Markvarta Karla ze Svárova že jsou pečeti své podle mne k tomuto kšaftu a poslední vůli mé však sobě, dědicům a budoucím svým beze škody na svědomí přitiskli. Kteréhož jest datum v středu po svatém Tomáši (23. prosince) léta božího tisícího pětistého osmdesátého sedmého.

Paní Johanka Trmalová z Mitrovic zemřela za rok po sepsání testamentu a byla pochována v kostele sv. Jiří v Tmani, kde má náhrobek s vytesanou postavou v životní velikosti a s tímto nápisem:

„Letha panie 1588 ve středu po sv. Havle umřela paní Johanka z Mitrovic a na Hlážovicích, jejížto duši pán Bůh racz milosti býti.“

Do kostela sv. Jiří v Tmani bylo pochováno nejméně 9 příslušníků Tmaňské větve rodu Trmalů z Toušic a další příbuzní z rodu Ottů z Losu, Wamberských z Rohatce a Svárovských ze Svárova. Celkem je zde 13 náhrobních kamenů. Náhrobky se původně nacházely na vnější straně kostela, ale péčí JUDr. Emanuela Františka Xavera Trmala z Toušic (1830-1914) ze Slavkovské větve, aby se předešlo jejich zkáze, byly v roce 1897 přemístěny do vnitřku kostela. Na některých náhrobcích jsou vytesány podoby zemřelých v životní velikosti. Při své návštěvě v roce 2008 jsem náhrobky vyfotografoval a vložil do tohoto spisu.

Po smrti Johanky Trmalové z Mitrovic uvázal se (ujal se) v roce 1589 Václav Trmal v Tvrz Hlážovice s dvorem v Chrastině a ves celou, která mu skrze komisaře k tomu zřízené prodány a odevzdány byly, bratři jeho pak mu dotčené zboží také deskami odevzdali. Týž postoupil ihned statku dotčeného Zdeňkovi Ottovi z Losu, seděním v Berouně.

V roce 1590 Václav Trmal skoupil od svých mladších bratří podíly, jak o tom svědčí trhová smlouva zapsaná v DZV 167 C 17:

Václav Trmal z Toušic na Tmani, Vratislav již leta mající, a Jan a Mikuláš, majíce sobě k tomu od jejich Milosti pánův a vладыk plného soudu zemského relaci k deskám zemským učiněnou, léta dána, přiznali, že jsou mezi sebou takovouto smlouvu učinil:

Leta páně tisícího pětistého devadesátého v pondělí po památce nalezení svatého kříže, skrze nás Václava nejstaršího. Bechyně z Lažan na Počíně a Dlouhé Lhotě a Křištofa Vratislava z Mitrovic a na Leskovicích, jeho Msti cí. radě, jakožto komisaře od Jejich Mti pánů a vладыk plného soudu zemského a k tomu nařízených, stala se smlouva a trh dokonalý mezi urozeným panem Václavem Trmalem z Toušic na Tmani z jedné a panem Vratislavem, již leta majícím, Janem a Mikulášem, bratřími jeho mladšími, let nemajícími, Trmali odtuž z Toušic z strany druhé, a to trhová smlouva a trh, že jsou dotčení bratři mladší Trmalové statek jich otcovský jim a jemu Václavovi, bratru jich staršímu k rozdílu společně náležitou (kterýž se dobře bez škody a ublížení dělití a roztrhovati nemohl) témuž Václavovi Trmalovi bratru svému prodali, totiž Tmaň s dvory dvěma poplužními, tu při tvrzi Tmani jeden a ve vsi Louníně druhé, s dědinami, lukami, drahami, štěpnicemi, zahradami, chmelnicí, vinicí, rybníky, lesy, háji, porostlinami, potoky, haltýři, sádkami, s pivovarem, spilkou, sladovnou, pánví i se vším v témž pivovaře, spilce a sladovně nádobím, s ovčínem a se všemi svrchky a nábytky v týchž dvořích a v ovčíně i ve tvrzi se vším obilím v stodolách i na poli, s podacím kostelním sv. Jiří a s jedním člověkem ve vsi Koněprusích k témuž podání náležitým.

Při tom ves Tmaň, visku Slavíky, ves Malkovy, ve vsi Měňanech což tu mají též, se dvěma mlýny poplatnými, s lidmi osedlými i neosedlými i z těch gruntův zběhlými, se dvěma krčmami starobylými, na těch lidech povinnostmi, s plným panstvím, tak jakž jest někdy toho pan Havel Trmal z Toušic otec jich bratří Trmalů v držení a užívání byl, v těch mezích a hranicích v nichž též dědictví od starodávna náleží a to za sumu 7.000 kop grošů českých, které on pan Václav Trmal z Toušic vejšepsaným bratřím svým takto zaplatiti má ...“

Pod tmaňským statkem se náhle objevil jeden poplužní dvůr v Louníně, který nebyl dříve uváděn. Ves Lounín pod statek Tmaň zřejmě nepatřila, jen poplužní dvůr, vesnice patřila pod církevní statky. Do majetku Trmalů patřila ves Tmaň, víska Slavíky, ves Malkovy a několik domků ve vsi Měňanech. Je tu první a jasný zápis o osadě Slavíky v deskách zemských. Dále je to chmelnice, o které je též první zmínka. Bývala u „Mitek“, kde se zachoval katastrální název „Na chmelnici“. Ve smlouvě jsou uváděny již dva poplatné mlýny. Jedná se patrně o druhý mlýn pod skalami, který musel být postaven nedávno před tímto zápisem. I počet krčem se zvýšil na dvě, nedá se však říci, zda byly obě ve Tmani, nebo jedna z nich v Malkovech nebo snad ve Slavíkách.

Václav Trmal zemřel o rok později, jak o tom svědčí náhrobní kámen v tmaňském kostelíku s tímto nápisem:

„Letha 1592 ve středu suché dni postní umřel jest dobré paměti urozený pan Wáclaw Trmal z Taussicz a na Tmani v tomto hrobě jest pochován. Jeho duši buď pan bůh milostiv.“

Po smrti Václava Trmala z Toušic a na Tmani nemohl být břemeno dosti zatížený statek Tmaň udržen pro pět nezletilých dětí. Statku se tedy v roce 1592 ujala vdova Anna Trmalová z Losu, jak uvedeno v DZV 168 K 8:

„Leta páně 1592 v úterý po neděli Kantale (28. dubna).

Námi Václavem z Řičan a na Hořovicích, nejvyšším sudím dvorským království Českého, Křištofem Vratislavem z Mitrovic a na Lochovicích, jeho Mti cí. Radou. Stala se jest smlouva přátelská a trh dobrovolný a to takový, že jsou urozený pan Bohuslav a pan Vilém, vlastní bratři

Trmalové z Toušic na místě a k ruce sirotků po někdy dobré paměti panu Václavu Trmalovi z Toušic, bratru jich, pozůstalý stateček Tmaňský po téměř někdy panu Václavu, bratru jich pozůstalý. Poněvadž pro dluhy k obdržení přijíti nemohl a dítek k malých po nebožtíkovi, kteréž velikého a mateřského opatření ještě potřebují, živých patero ještě zůstává a bez prodeje jim stateček skromnický a museje několik tisíc úročiti, aby zavedením sirotkův dluhů níže nepřibývalo, urozené paní Anně Trmalové z Losu, vlastní matři týchž sirotkův prodali, totiž tvrz Tmaň s jedním dvorem poplužním tu při vsi s dědinami, lukami, drahami, štěpnicemi, s zahradami, chmelnicí, rybníky, lesy, háji, porostlinami, s potoky, vodotečinami, sádkami, pivovarem, spilkou, sladovnou, pánví i se vším v témže pivovaře, spilce a sladovně nádobím, ovčincem i se všemi svršky a nábytky v témž dvoře a ovčíně a v tvrzi, a se vším obilím suchým i v slamách, též s ocením na polích, s podacím kostelním sv. Jiří a s jedním člověkem ze vsi Koněprusy k témuž podací náležitým.

Při tom ves Tmaň, víska Slavíky, též se dvěma mlýny poplatnými, s lidmi osedlými i neosedlými a z těch gruntův zběhlými, s jednou krčmou starobylou a se vším příslušenstvím, robotami, platy i starobylými povinnostmi na těch lidech, s plným panstvím, tak jakž jest toho pan Václav Trmal z Toušic dobré paměti manžel její v držení a užívání byl a v těch mezích a hranicích, v nichž též dědictví od starodávna záleží. A to za sumu 10.000 kop míšenských. Za to tolika sirotkům nebožtíka pana Václava, bratra svého, vyměňuje truhlu železnou, zbroje, ručnice, dlouhé i krátké oštěpy, šaty ložní, cínové nádoby, což by ho jim na díl jich, též klenoty od stříbra nebo zlata nebožtíka Václava, jakž cedule řezané na nichž to vše pozlaceno jest, na to udělány jsou, to těm sirotkům napřed býti a za paní mateří jich zůstatí má. A to vše při postupování statku v jistý inventář od nás prostředků uvedeno. Ano i to což by mimo dluhy načisto nezávadné sumy týmž sirotkům k ujištění zůstalo, vyhledáno bude.

A jakž nebožtík pan Václav Trmal bratřím svým za díly jich 10.000 kop míšenských dlužen pozůstal. ... Dále jest se paní Anna Trmalová z Losu uvolila a touto smlouvou zavázala, že z věna svého, když by pán Bůh skrze smrt prvý než dítky její z tohoto světa s ní jíti ráčil, týmž sirotkům, dítkám svým s nebožtíkem panem Václavem Trmalem splozeným, zejména tímto Zdeňkovi, Jiříkovi, Janovi, Kateřině, Lucii všechněm spolu na rovný díl pět set kop míšenských poručiti a dáti chce a touto smlouvou na téměř statku Tmaňském dává ...“

Je třeba si povšimnout, že v této trhové smlouvě oproti minulé se neuvádí poplužní dvůr v Louníně, vinice u Lounína, ves Malkovy a druhá krčma starobylá. Je možno se domnívat, že celou západní část tmaňského statku, ves Malkovy s jednou krčmou, poplužní dvůr v Louníně s vinicí držela již před uzavřením trhové smlouvy vdova Anna Trmalová z Losu. Nemluví se též o Měňanech.

Jako dodatek k uvedené trhové smlouvě je nutno považovat zápis v DZV 27 z téhož roku:

„Páni jich milosti na plném soudu zemském ráčili jsou dáti léta Zdeňkovi, Jiříkovi a Janovi bratřím Trmalům z Toušic, synům po někdy Václavovi Trmalovi, aby se mohli k trhu a smlouvě, kterouž jest Bohuslav a Vilém bratři vlastní Trmalové na místě a k ruce týchž sirotků z jedné a Annou Trmalovou z Losu matřích z druhé strany, o statek Tmaň, jak kvart. relací J 30 plněji svědčí, Zdeněk, Jiřík a Jan Trmal, že dědictví své tvrz Tmaň, ves Tmaň, dvůr poplužní s poplužím, vísku Slavíky, s dvory kmecími s platy, s dědinami, lukami, drahami, štěpnicemi, zahradami, chmelnicí, rybníky, lesy, háji, porostlinami, s potoky, vodotočinami, se dvěma mlýny poplatnými, sádkami, pivovarem, spilkou, sladovnou, pánví, s nádobím v témž pivovaře, ovčínem, s obilím v tvrzi, kostelním podacím sv. Jiří s jedním člověkem ve vsi Koněprusech k této podací náležitým, s jednou krčmou starodávnou, prodali paní Anně Trmalové z Losu za 10.000 kop míšenských ...“

Za tři roky po smrti Václava Trmala z Toušic, v roce 1594 byla již vdova Anna Trmalová znovu provdána za Štěpána Vamberského z Rohatec a na Hluboši a učinila v roce 1595 poslední pořizování zapsané v DZV 27 M 30, kterými odkázala manželku svému a Lucii Trmalové z Toušic, tehdy ještě nezletilé, dceři své milé 500 kop míšenských, peřiny, prádlo, šatstvo apod Synům svým Zdeňkovi a Jiříkovi Trmalovi z Toušic po jednom řetězu zlatém a tři zlaté prsteny s kaménky. Není vyloučeno, že Štěpán Wamberský z Rohatce mohl být bratr již dříve zemřelý

první manželky Havla Trmala z Toušic, Kateřiny rozené Wamberské z Rohatce, který mohl přebývat na tmaňském panství.

Anna Trmalová rozená Ottovna z Losu, vdova po Václavovi Trmalovi z Toušic, zemřela v roce 1614, stejně jako Štěpán Wamberský z Rohatce a oba jsou pochováni v kostele sv. Jiří v Tmani, kde jsou i jejich náhrobky s vytesanými postavami v životní velikosti. Na náhrobcích se nachází nápisy.

Jest ovšem poněkud záhadné, proč pozůstalí členové rodiny Trmalů na Tmani nechali a její náhrobní kámen vytesat jméno Anna Trmalová z Losu, když byla ještě po druhé provdána za Štěpána Wamberského z Rohatce a sama se tak psala i zemských deskách jako Anna Wamberská z Losu. Mohla k tomu přispět skutečnost, že Štěpán Wamberský zemřel o cca 16 dnů dříve, takže Anna z Losu zemřela jako vdova i po něm, nebo, a to je pravděpodobnější, chtěli její pozůstalé děti zdůraznit příslušnost Anny z rodu Trmalů, protože s Wamberským žádné potomky neměla. Jest ovšem také nutné upozornit na to, že dnes je popis kolem náhrobního kamene ve velmi špatném stavu, takže není vyloučeno, že je zde uvedena současně i jako „Anna Wamberská z Losu“.

Jak už shora naznačeno Zdeněk Trmal z Toušic zahynul v bitvě proti císařským v roce 1619. ještě před tím v roce 1601 zřídil Zdeněk Trmal při Tmaňském kostele sv. Jiří pohřební sklípek s tímto nápisem:

Léta Páně 1601 urozený pán Zdeněk Trmal z Toušic a na Tmani dal tento sklípek udělati, do něhož jest nejprve nejmilejší manželku urozeného pána z ... po smrti Havla pohřbíti dal.“

V současné době nelze s určitostí identifikovat o jakou osobu se jedná, ani kdo byl do sklípku ještě později pohřben. Není vyloučeno, že zde byl pochován i samotný Zdeněk Trmal z Toušic a na Tmani.

Anna Wamberská, rozená Ottovna z Losu (vdova po Václavu Trmalovi z Toušic a na Tmani) vložila v roce 1601 do desek zemských malých (DZM 236 F 1) zápis, že dlužna je:

„Lucii Trmalové z Toušic, dceři své milé, když by pán Bůh dal a k letům dospělým a vdaní přišla, aby jí z toho statku 500 kop míšenských vyplatila. Dále 2 lože, na každé 2 peřiny, 2 polštáře, 2 podušky, cínové nádoby, mís velkých 30, talířů 12, umyvadlo, ubrusů 12, ručníků 20, stolů 5, řetěz zlatý za 100 zlatých uherských atd. ...“

Rod Ottů z Losu byl bohatý a značně podnikavý. Příslušníci rodu Ottů z Losu drželi mimo jiné dům v Praze v dnešní Palackého ulici čp. 723/6, který má na průčelí zlatý prsten. Jiní drželi doly v křivoklátských horách a hutě v Nižboru i samotný hrad Nižbor. Měli právo na těžbu dřeva v křivoklátských lesích. Žofka Ottovna z Losu držela dům v Praze čp. 633 u Týnského chrámu v Týnském dvoře Ungeltu na rohu Štupartské a Týnské ulice.

Někteří badatelé se domnívají, že prapředek Ottů z Losu byl (vedle Čapka ze Sán) nejvyšší hejtman tábořského vojska Otík z Lozy. Otík z Lozy prosazoval po roce 1432 spojení s Polskem a vytvoření česko-polského spolku „proti všem zejména proti řádu německých rytířů“ a sliboval polskému králi husitskou vojenskou pomoc. To se také skutečně stalo a v roce 1433 Jan Čapek ze Sán se sirotčím polním vojskem vtrhl do Nové Marky a do tří měsíců se dotkl Baltického moře. V roce 1433 drželi husité pod vedením Otíka z Lozy pevnost Nymburk. Je důvodný předpoklad, že před bitvou u Lipan strhl na sebe veškerou moc nad spojeným husitským vojskem kněz Prokop Holý. Jan Čapek ze Sán a Otík z Lozy pak přešli na stranu Panské jednoty a zajistili si tak pro sebe i pro své potomky následně přízeň husitského krále Jiřího z Poděbrad. Ten se ve své vládě opíral především o nižší šlechtu, ze které pocházel i rod Trmalů z Toušic. Bitva u Lipan, kdy proti sobě stáli Češi proti Čechům pak ukončila vleklé husitské války. Celá řada drobných vladyských rodin, které kdysi stáli na straně Jana Žižky z Trocnova přešla k Panské jednotě a zajistila si tak pro sebe výhodná postavení zejména za vlády Jiříka z Poděbrad. Po prohrané bitvě u Lipan se rozprášená husitská polní vojska znovu zformovala plod vedením Jana Jiskry z Brandýsa a odtáhla do horních Uher (dnešní Slovensko), kde už jako najatí žoldněři plod názvem „bratřiči“ bojovali úspěšně proti Tatarům ještě dlouhá desetiletí.

V roce 1608 zapsala Anna Vamberská z Losu, dříve Trmalová z Losu, statek Tmaň svému synu Zdeňkovi Trmalovi z Toušic (DZM 236 Y 6). Téhož roku přiznal Zdeněk Trmal z Toušic a na Tmani před menšími úředníky desek zemských (DZM 236 J 11):

„... že dlužen jest 100 kopl grošů českých Anně Vamberské z Losu a na Louníně, mateři své, postupuje (v zástavu) svůj statek aneb v klenotech s výminkou, aby Anna Vamberská byla povinna z téhož statku Zdeňka Trmala, totiž Janovi jinak Jankovi Němejčkovi 100 kop grošů míšeňských, a to v jednom roce ode dne smrti jeho, Zdeňka Trmala, vydati. A kdyby ona zemřela, aby na Štěpána Wamberského z Rohatecz, manžela dotčené Vamberské, mateře jeho, připadlo a také na Lucii Bukovanskou z Toušic, sestru jeho.“

Celý tento zápis byl v roce 1614 přeškrtnut. Přesto je pro nás zajímavý tím, že se v něm uvádí sídlo Anny Vamberské z Losu na Louníně. Jan Polák měl k Zdeňku Trmalovi nějaký blízký vztah, protože je v pozdějších letech uváděn jako jeho osobní sluha. Sestra Zdeňka Trmala ... byla již provdána za Adama Pintu Bukovanského z Bukovan, později provdanou za Straku, pána z Nedablic.

Rod Bukovanských z Bukovan pochází z Bukovan jihovýchodně od Příbrami. Ve čtvrceném erbů je v prvním a čtvrtém poli „stříbrná pinta“, tj. konvice (pinta) s uchem. Někdy se proto nazývají i Bukovanští Pintové z Bukovan. V roce 1481 žil Jindřich Bukovanský Pinta z Bukovan, který držel Bukovany a koupil Životice. Jeho syn Jan Bukovanský z Bukovan (1534-1571) držel Bukovany a Životice a přikoupil Újezdec, Kraštice a Zbynice. Jeho syn Přibík Bukovanský z Bukovan držel od roku 1567 Zbynice a přikoupil v roce 1581 Kozarovice a v roce 1584 Nestrašovice a v roce 1585 Újezd Těchničský. S manželkou Justynou rozenou Wamberskou měl 13 dětí. Pro nás je zajímavý jeho syn Adam Bukovanský z Bukovan, protože se oženil s Lucií rozenou Trmalovou z Toušic, dcerou Václava Trmala z Toušic a Anny rozené Ottovny z Losu. Tím se stal Adam Bukovanský švagrem Zdeňka Trmala z Toušic, protože jeho manželka Lucie rozená Trmalová z Toušic byla jeho sestra (viz též dále v textu Výtržnost v roce 1617 v Králově Dvoře). Adam Bukovanský z Bukovan koupil v roce 1609 Suchomasty a v roce 1620 Radouš, což mu bylo oboje konfiskováno, za odboj proti císaři v roce 1622, ale on pak ještě v roce 1624 žil. Není známo, že by z této větve pocházel mužský potomek.

Příslušníci rodu drželi statky na Vltavsku a Mirovicu, např. Životice, Kraštice, Újezd, Zbynice, Suchomasty, Radouš atd. Po Bílé Hoře byli někteří příslušníci rodu postiženi konfiskacemi, jiní naopak vystoupili do císařských služeb.

Zdeněk Trmal se oženil s Annou Bechyňskou z Lažan a v roce 1615 jí zapsal věnnou zástavu: 1615 v pátek den svaté Doroty Zdeněk Trmal z Toušic a na Tmani přiznal se, že na dědictví svém, totiž na tvrzi Tmani s pivovarem, vsi Tmani, vsi Slavíky s dvory kmetčími s platy, s dědinami, lukami, lesy, háji, porostlinami, potoky, rybníky, vodotočinami, s mlýny, krčmami, s lidmi osedlými i neosedlými aneb z těch gruntů zběhlými, s jiným příslušenstvím, se vši zvolí a plným panstvím paní Anně Trmalové z Lažan, manželce své 1.000 kop grošů českých věnoval a jí těch nadepsaných dědin k milostivé věnné zástavě v svrchupsaných penězích postoupil, a z lásky manželské nad to věno přidal jest jí a tímto zápisem přiznává 1.500 kop grošů českých tak že vši sumy věnné i nad věno přidané, ona Anna Trmalová z Lažan půl třetího tisíce kop grošů českých na svrchu psaných dědinách zapsaných má.

Zdeněk Trmal z Toušic a na Tmani přiznává, že o statku svém všem a všelijakém, kterýž nyní má a neb potom míti bude se všemi právy a spravedlivostí, takové pořizení činí a týž statek svůj, též také se všemi svrsky a nábytky, klenoty, hotové peníze s dluhy ... prve odkazuje a dává synu svému aneb synům svým, kteréž by mu Pán Bůh dáti ráčil na rovný mezi ně podíl ... Jestliže by pak Pán Bůh jemu Zdeňkovi Trmalovi jakož synů ani dcer dáti neráčil aneb dadouc že by před dojitím let zemřeli, tedy ten všecken statek jeho ... přišel na tůž Annu Trmalovou z Lažan ...“

Připsáno:

„L. 1617 v úterý po sv. Vítu Zdeněk Trmal z Toušic a na Tmani propustil jest sobě přízemí naproti psané zase z DZ propuštěno a vymazáno ... A tak že žádné moci od platnosti více míti nemá.“

autor Jaroslav Horáček

NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT V OBCI

Církev římskokatolická

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ! Mše sv. se v červenci 2024 v kostele sv. Jiří ve Tmani v obvyklém termínu NEKONÁ!

Příští mše sv. se bude konat čtvrtou sobotu v měsíci srpnu, která připadá na sobotu 24. srpna 2024 v 16:30 hodin.

Aktuální ohlášky nebo informace o mších sv. a o životě v Římskokatolické farnosti Žebrák najdete na webových stránkách www.farnostzebrak.cz.

Nejbližším místem, kde mohou věřící z Tmaně a okolí navštívit v Římskokatolické farnosti Žebrák každou neděli v 8:00 hodin ráno a středu v 16:30 hodin odpoledne mši sv., je kostel Narození Panny Marie ve Zdicích.

autor Jaroslav Horáček

Církev československá husitská

Z dění v NO CČSH ve Tmani

V červnu 2024 se konalo ve Sboru Jiřího z Poděbrad opět mnoho akcí a pravidelné nedělní bohoslužby.

Noc kostelů 2024 byla tradičně naplněna hudbou, vystoupil zde operní pěvec Andrej Beneš a jeho nadaní žáci. Děti, stejně jako v minulých letech, měly zajištěno dobrodružné (po)nocování v kostele (ve Sboru). Ráno společně posnídaly na farní zahradě a zakončily Noc kostelů sportem v trávě.

Dne 14. 6. 2024 se uskutečnil skvělý koncert Strunatců pod vedením paní Leony Kopačkové. I tentokrát předčil všechna očekávání. Děti hrály jako malý filmový orchestr a sólisté byli uvolnění, vystupovali profesionálně, s radostí z hudby a bez sebemenšího zaváhání. Gratulujeme paní učitelce a všem rodičům k šikovným dětem a přejeme podporu malým velkým talentům. Děkujeme hudebníkům.

Dne 16. 6. 2024 jsme se stali součástí dění v Praze. Členové naší Náboženské obce navštívili Bohoslužbu sv. Jana Křtitele na Prádle (Kampa), kde slouží bratr farář Jan Židlický (v sedmdesátých letech farář ve Tmani) a pak jsme se přesunuli na natáčení do Nuslí. Jako diváci jsme seděli v hledišti Divadla bez hranic a napjatě jsme sledovali rozhovor a jiskření výměny názorů na život, boj a víru mezi Janem Amosem Komenským (Vladimírem Javorským) a Janem Žižkou (Igorom Barešem). S námi v hledišti seděl i pan Profesor Petr Čornej, který bude mít v hraném dokumentu také svůj prostor. Očekáváme, že by se krátký film mohl po premiéře v Betlémské kapli v říjnu promítnout i 17.10. ve Tmani, při přednášce pana prof. Čorneje. Na obě akce se již dnes můžete těšit společně s námi. Případně rezervovat místo.

Dne 21. června 2024 jsme v Praze na Staroměstském náměstí vzpomenuli 27 popravených křesťanů (27 českých pánů). Na mariánském sloupu, s jehož obnovou mnoho současných protestantů nesouhlasilo a kde jsou nyní již umístěny tři ze čtyř soch andělů

(vraždících tzv. kacířů), kteří neměli být na pomníku umístěni, sedělo ten den v době piety hejno krkavců. Seděli na křídlech andělů, andělů smrti. Není to zvláštní? Všude létali holubi, ale zde seděli krkavci. Při pietním aktu byla zastoupena i tmaňská NO, proto podáváme toto očitě svědectví. Potomci exulantů se staletí nemohli kvůli svému vyznání vrátit do vlasti, tak jako se návratu nedožil ani Jan Amos Komenský a mnoho generací po něm. Potomci nezapomínají a my se s nimi modlíme, aby nikomu nebylo činěno násilí a mohl věřit tak, jak mu srdce a Bůh velí. Pravda může být přerukována, zapomínána, ale objeví se nečekaně tváří v tvář a pohledem plným světla zažene stíny lži a nenávisti. Pravda je Láska, láska je Bůh.

Dne 24. 6. 2024 se konal další koncert ve Sboru Jiřího z Poděbrad, tentokrát pěveckého sboru hLásky pod vedením sbormistryně Jany Vackové. Zároveň byla zahájena výstava šestnáctileté Barbory Macourkové (Světluška), studentky průmyslové školy ve Volyni. hLásky si vedou skvěle a Bára Macourková velice ráda představila všem svou školu a obor designu, který ji opravdu baví. Přejeme všem mnoho dalších úspěchů a Vás si dovoluujeme pozvat na výstavu, která potrvá do konce července. Přijít můžete každou neděli v 17:00 nebo se domluvíte na čísle 602 766 899 na jiný den i dobu prohlídky výstavy a Sboru. Těšíme se.

Dne 29. června 2024 jsme slavili svátost křtu Janičky Jany Veroniky Bukovanské. Svátost křtu vedla sestra farářka Eva Buttová. Slavnostní den pokračoval v rodinné atmosféře na útulné farní zahradě, kde nás překvapil bratr varhaník Blahoslav Rataj vynikající hrou na housle.

V úterý 30.7. 2024 od 15:00 se budete moci přesvědčit sami při Malém letním koncertu v Domově Senlife. Na housle a klávesy zahraje bratr Blahoslav Rataj- hudebník a skladatel.

Dne 2. 7. 2024 proběhl pietní akt k památce bitvy u Zborova na Olšanských hřbitovech. Za Náboženskou obec CČSH ve Tmani a Československou obec legionářskou byla pronesena tichá modlitba věnovaná všem našim bratrům a sestrám, kteří se ze Zborova již nevrátili.

BOHOSLUŽBY V ČERVENCI 2024:

V pátek 5. 7. 2024 v 15:00 - Bohoslužba k výročí upálení Mistra Jana Husa - hrad Krakovec (vernisáž výstavy výtvarných prací dětí k 600. výročí Jana Žižky - rovněž práce ZŠ Tmaň a DC Světlušky).

V sobotu 6. 7. 2024 v 15:00 - Bohoslužba v Betlémské kapli - přímí přenos ČT.

V neděli 7. 7. 2024 Bohoslužby k výročí upálení Mistra Jana Husa:

- od 10:00 hodin - Domov seniorů Senlife
- od 14:00 hodin - průvod kacířů od Sboru Jiřího z Poděbrad k Veskému rybníku
- od 16:00 hodin Sbor Jiřího z Poděbrad ve Tmani

Bohoslužby se konají pravidelně každou neděli od 10:00 hodin v Domově seniorů Senlife a od 16:00 hodin ve Sboru Jiřího z Poděbrad.

Po Bohoslužbě jste zváni na příjemné posezení u kávy v místnosti Rady starších nebo na farní zahradě. Dobroty ke kávě můžete vzít vždy s sebou.

PŘÍPRAVY NA KŘEST, SVATBY PO PŘEDCHOZÍ DOMLUVĚ.

Kontakt: 602 766 899

Náboženská obec CČSH ve Tmani FB: @ccshtman

autor Jana Šmardová

Z HISTORIE TMAŇĚ – 53. DÍL

Tmaňský místopis – část 8 – Podskalí 3

Dnešní povídání o tmaňském místopisu mělo pokračovat dalším dílem tmaňského a zejména lounínského katastru při pohledu od západu..

Jak se zdá, pamětníci buď vymřeli anebo zlenivěli nebo nečtou Obzor. Jinými slovy – na mou prosbu o spolupráci v minulém díle povídání jsem zatím radu nedostal.

Nicméně jsem optimista a má víra, jak se zdá, začíná být oprávněná. Je velice pravděpodobné, že se vbrzku sejde šestičlenné koncilium převážně z lounínských rodáků, které hříchy starých kronikářů alespoň do jisté míry napraví. Nepředbíhejme, vyčkejme, uvidíme.

Uvítám i jakoukoli radu od Tmaňáků - možná to chce čas, který dnes mnohému z nás chybí, možná je třeba zbavit se nezájmu, možná jen trochu víc chuti zvednout telefon a zavolat. Ozvu se obratem zpátky, takže vás to – pokud jde o finance - bude stát minimum.

Vracím se tedy opět k Podskalí, o němž je stále co povídat a o němž jsem před několika dny dostal od ing. Josefa Mottla z CHKO Český kras zajímavé povídání o Kotýzu, prvotně otištěné v XI. dílu ročníku 1878 v Památkách archeologických a místopisných, orgánu to Archeologického sboru musea království českého a historického spolku v Praze. Autorem článku je archeolog Břetislav Jelínek.

Text článku je hodně zajímavý, je pro fajnšmekry a je třeba se do něj začíst. Obsahuje kromě poznatků z doby téměř před 150 léty i řadu délkových a plošných údajů o Kotýzu – pro mnohé lidi nezajímavých, jinými pro změnu vyhledávaných. Ponechávám čistě na vás, co si z článku vyberete, co přeskočíte a co nebudete číst vůbec. Jeho text přepisuji doslova včetně tehdejších pravidel o pravopisu.

Hradiště na Kotýsi

Jižně od Koněprus (jedna hodina jižně od Berouna) z romantického údolí, skalnatými stráněmi vroubeného, vypíná se na pravém břehu housinského potoka mocný vrch – Koňský. Západní úpatí jeho tvoří skalnatá stráň, která namnoze ve vysokých stěnách z údolí strmě vyčnívá. Celé úpatí to podobá se výběžku, jako by to byl zvláštní vrch téže hory, toliko hranicemi lidské práce oddělený, neboť mocné dva valy na jeho svahu vyhražují mu nejen samostatnost polohy, nýbrž i zvláštní jméno, ano se vrchu tomu „Kotýs“ čili „Na Kotýsi“ říká.

Jeť to zajisté důmyslem lidským důvtipně využitkovaná přirozená poloha na Hradiště, které zvýši 42 metry činí srázné a strmé skály zcela nepřístupnými se strany jedné a umělé valy se stran ostatních.

Útvar skal jest tvrdý, vápencový, toliko měkčí pruty čili vrstvy jeho drobné slepeniny jím probíhající utrpěli vyvětráním, tak že v hluboké a daleké sluje, jeskyním podobné, zabíhají. Mnohé z nich nejsou bez provazův a žebříků přístupny, avšak slezeny byly již lidem poklad Kotýský - který prý zde, jak pověst vypravuje, zahrabán jest – hledajícím, zevrub.

Obrátíme-li se návštěvou k Hradišti, spatříme je nejpřístupnějším se strany východní, kde svah Koňského vrchu jako planina na Kotýs sbíhá; všecken jiný přístup k němu jest obtížný, nesnadný, ano i namnoze nebezpečný, a po skalách docela nemožný.

Z údolí od potoka, jižně pod Hradištěm vede pěšina nahoru k temeni **Koňského** s které vybočíme-li pod starým rybníkem (nyní vyschlým) snadno po staré vozní cestě, již valně zanedbané, na mocný val u **x** uhodíme. (viz přiložený nákres). Slezouce jej vejdemo do předhradí čili zahrady, kde se vůbec „na hradě“ říká. Název ten naznačuje patrně někdejší účel dvojího tuto valu, totiž, že zde na nejpřístupnějším do Hradiště místě mocnější hrazení (hrada – zahrada) se nacházelo ¹⁾.

1) Srovnej podobné zahrady při Hradišti na Plešivci, Hradci u Hostomic a Žďáru u Rokycan Pobořeným vnitřním valem u **y** vstoupíme do samého Hradiště na Kotýsi řečeného. Malý sad ovocných stromů rozkládá se toliko na vyšším jeho položení, kde více zemi a prsti se nalézá, ostatek jest zde na ladě, neb skalnatá půda, která sotva na píd' zemi pokryta jest, nedá ničemu vzniku. Tím způsobem stalo se také, že pracně založené zde role, jichž stopy ještě patrný jsou, opět zanikly, tak že není na ten čas v těchto místech leč rozsáhlá holina.

Ohlédneme-li se nyní po uzavřeném prostoru Hradiště samého, spatříme týž s jihu až přes celý západ k tak zvaným vratům strmými a sráznými skalami od přírody opevněný;

Severní bok jeho od vrat až k valům ohraničen jest přirozenou stráň, k jejíž pravidelnému opevnění jen málo práce lidské dostačilo. Východní, přístupná strana obehána jest valem dvojím, jižní pak, kterou příroda opět stráň sama ohraničila, opatřena toliko pro přístup poněkud snadnější nežli jest na straně severní valem jedním, jenž druhdy dobře oplátkovaný dostatečné bezpečí s této strany Hradišti poskytoval. Než obraťme se k bližšímu prozkoumání tohoto.

Vnější val počínající u **A** a končící u **B** jest 240 m dlouhý; a sice od **A** běží v délce na 60 m směrem východním, kde obloukovým ohbem čili loktem na jih se obrací a po slabé vlně k severozápadu se ukláněje téměř rovnoběžně celou ostatní svou délkou (100 m) do skalisek (u **B**) zapadá. Mocnost' jeho zde až k spojení se s valem vnitřním (u **D**) obnáší 4 – 5 m zšíří a 1,5 m zvýší. U **D** mírní šíř svou na 3 – 4 m a výši na 1 – 0,5 m, ana tuto počínající příkrá stráň sama o sobě bezpečí ohradě poskytovala.

Val vnitřní **CD** počátek běže u stráňě podle valu vnějšího, ve vzdálenosti 44 m a žene se příkřejším sklonem (nebot' kratší jest běh jeho k stoku (u **D**) na jih, kde do vnějšího valu u **D** zapadá, téměř souběžně s ním v délce 110 m, tak že nahoře 30 m, dole ale přes 40 m se od něho uklání. Svah jeho obnáší od **C** až asi do polovice 5 m, odtud pak až do **D** 11 m (patrně velmi srázný); úhrnem tedy na 16 m, kterým se vnějšímu **AD** rovná, toliko pro krátkost' svou naproti němu příkřejším býti se vidí.

Na konci valu (u **B**) začínají skály a okružují **Hradiště** až k „vratům.“ ²⁾

Průměrná délka celé té vzdálenosti, tj. od **B** k **b**, obnáš přes 270 m; odtud obrací se v délce asi 40 m, přirozená hranice nahoru, na východ ku **G**, a sice k tak zvané skále „**ve vratech**“, kde tento skalní výpustek téměř pravý úhel tvoří a rovným směrem u **E** do stráňě asi 5 m vysoké zapadá. Tato ležíc na severovýchodní straně drží v délce až k ohbí u **C** 120 m, a odtud dále k východu až k početí valu (u **A**) 100 m, tudíž celkem 220 m. Od úhlu **E** až k **F** nalézají se stopy asi 65 m dlouhého ale nepřiliš mocného valu, který někdy snad pro lepší bezpečí tuto plačkami opatřen býval.

Sečteme-li všecken obvod tohoto **Hradiště**, přichází na něj

skal as	450 m
strání	220 m
a valů	240 m
tedy na celý obvod úhrnem	910 m

Z valů pak obou má zděli:

val AB	240 m
val CD	110 m
val EF	65 m
tudíž úhrnem	415 m

tímto objemem zahrnuje všecko **Hradiště** v sobě plochu tuto:

„na Kotýsi“	3,50 hektaru
skalní holiny	1,00 “
a zahrada „na hradě“	0,36 “
úhrnem	4,86 hektaru

Půda celého **Hradiště** jest od severovýchodu tak svažná, že na největší díl od **C** až k **d** čili na 270 m připadá srážu 14 m.

2) Tečkovaná čára **Ba** na půdorysu značí ohraničení někdejších polí na Kotýsi, co mimo ni se nalézá, jest holá skála, rovněž i svah u **b**.

Vedle valů zasluhuje zvláštní pozornosti poloha „ve vratech“. S planiny **Hradiště** nevidíme na místě tom ničeho než prohlubeň asi 8 m hlubokou; avšak sejdeme-li na násep **G**, zajisté nás překvapí velikolepý zjev přírody, tvořící zde, necht' díme, samorostlou bránu skalní, hotová vrata, která mají 3 m zvýši a ve světlosti 6 m zšíři, kdežto klenutí jest 3 m v průměru. Projdouce skalní touto branou, vstoupíme do jizby střechy nemající, asi 12 m dlouhé a 10 m široké, jejíž dno porostlé stromovím a křovinami, propadá se šikmo do skály v prohlubeň, která zavalena sluj, ne-li vchod do veliké jeskyně kryje. Teprve prý nedávno tato někdy otevřená prohlubeň schválně byla zaházena pro uvarování možného neštěstí³⁾

3) Pověst vypravuje, že se tak proto stalo, an prý veliký poklad v truhle ukryt jest, který ale mocný, černý pes s ohnivýma očima střeže. Před léty pronásledoval prý do ní nějaký student lišku, a vniknuv tam, zabloudil chodě v ní od druhé hodiny odpolední až k jedenácté na půlnoc, kdy teprve hledajícími jej lidmi odtud vyvolán a vyveden byl.

Přihlédneme-li blíže k náspu **G**, shledáme nejen že jest uměle udělán a sice z materiálu, který nepochybně z té sluji neb jeskyně vyvezen a nasypán, nýbrž i že po pravidelné úpravě své také k Hradišti druhdy připojen byl a k němu přísluší. Z toho by pak následovalo, že k němu též tato jeskyně náležela a zúmyslně někdy vybrána byla, avšak k bližšímu ohledání jí bylo by potřebí, aby se vchod do ní prve řádně vyklidil, totiž aby se stržené od přírody do ní balvany a

naházené kameny, které lidé pro ozvěnu sem nametali, odtud odstranily, což by ovšem nemalého nákladu vyžadovalo.

Dokud se nálezů na Kotýsi objevených týče, o těch bohužel ničehož určitého pověděti neumíme. Ve slujích skalních nalezeno prý mnoho celých nádob, misek i všelijakých jiných kamenných, železných a mosazných věcí; ale všecko to vzalo zkázu předčasnou.

Také nahoře na Hradišti nalézá prý se všelicos zvláště při vysazování stromův, a skutečně dosud též na samé hladině nacházíme množství všelijakých střepův a střepin silných i slabších, všecko ale rozbité tak, že největší z nich velikost dlaně zřídka přesahují. Z ornamentů nalezl jsem tu náhodou toliko jeden štipcový na střepu podhrdelním a jiný proužkovaný. Pověst vypravuje, že se v zasypané jeskyni „ve vratech“ mnohé vzácné a starobylé věci kdysi nalézaly, zejména kosti medvědí a j.⁴⁾

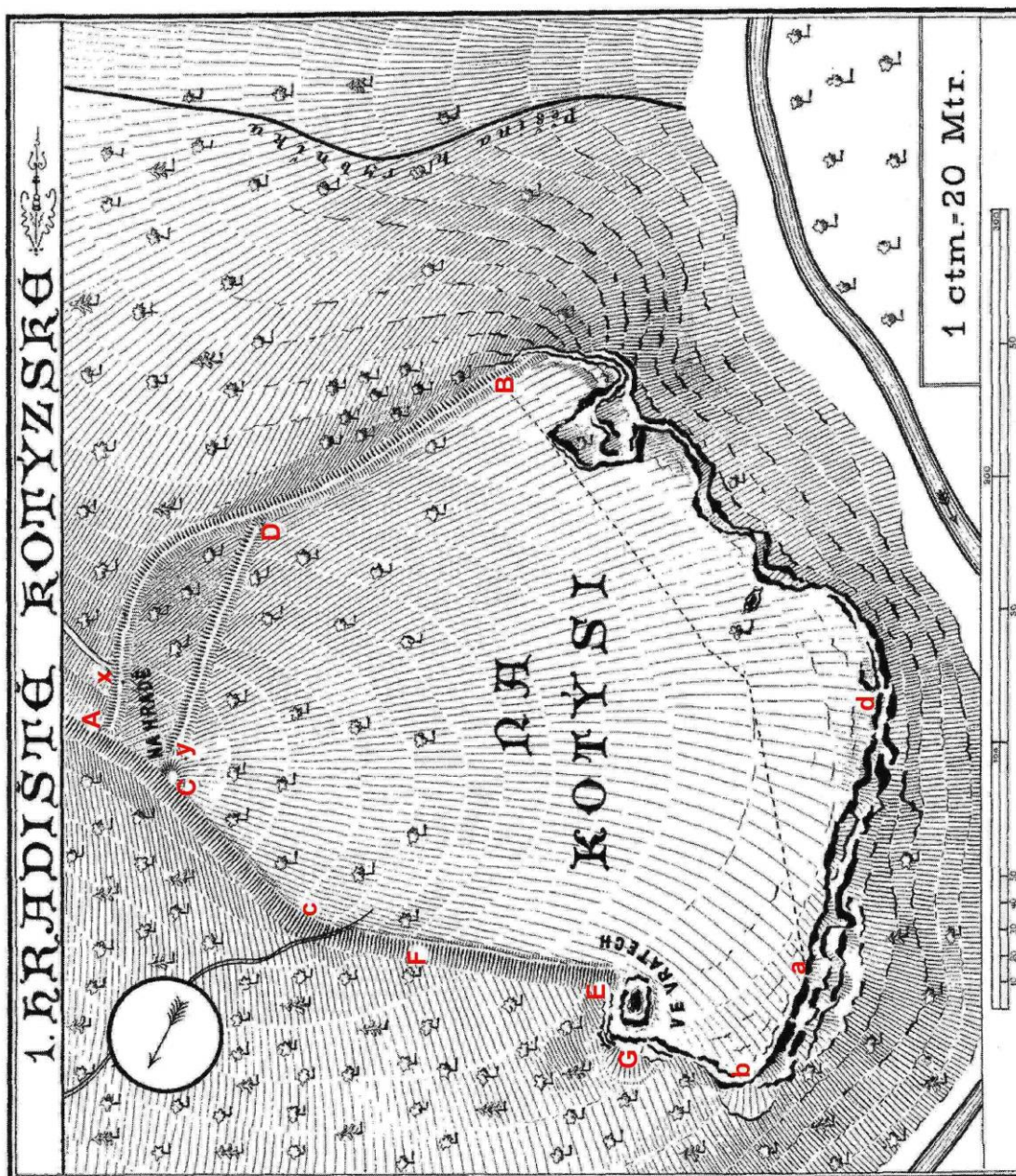
4) O této jeskyni se vypravuje, že prý z ní pověstná bába Kotýská svého zlatého koně vyvádí a přes celý Kotýs do druhé jeskyně, asi 20 minut odtud vzdálené a u zlatého koně řečené, vodí. Její i koňské šlépěje na kamenech vytištěné (vyvětralý to vápenec) se dosud ukazují.

Na Hradišti samém nejeví se nižádných stop po nějaké osadě, ani na východní od něho svažné planině ostatního vrchu; také není příčiny, neboť za přívalů dešťových trpí všecko hrnoucí se shora vodou všeobecnou záplavou. Tím spíše ohlížíme se v nejbližším vúkolí jeho po stopách podobných, a tu nápadným jest hned přes potok protější kostel sv. Jiří v osamělé polní poloze „na vescích“ řečené. Tato poloha vystupujíc z mírného svahu levého pobřeží potoka rozkládá se téměř v rovině. Pověst o ní vypravuje, že prý zde původně stará osada čili ves Tmaň stávala, časem ale přesídlením v dnešní Tmaň (asi 600 krokův odtud vzdálené) celá zanikla, zůstavivši po sobě toliko dotčený kostel se hřbitovem.

Ale jaký jest to hřbitov? – Když se na hroby, zvláště při zakládání zděných hrodek, hlouběji zakopne, uhoří se vždy na popel, hustě s střepinami z nějakých nádob promíšený; ano, jak mně hrobník tvrdil, nalezl tu nádoby téměř celé, a při kopání hrobky páně Sklenářovy „bezkoněčně dlouhou, drátěnou jehlici z mosazi“, jejíž rukojeť prý knoflíky opatřena byla. Není pochyby, že se tu žárové hroby nacházejí, a toto pohanské pohřebiště že zaniklou někdy osadu „na vescích“ jedno sídlo tvořilo, jehož obyvatelé v dobách potřeby na protějším Kotýsi nepochybně své útočiště na Hradišti vyhledávali.

Škoda, že ústní podání již jen velmi mdlé pověsti o Kotýsi a vúkolí jeho vypravují. Povídá se sice o všelijakých bojích a mnoho i často o uložených pokladech ve vratské jeskyni a p., avšak nic souvislého – úplného. Jedná zvěst o kostele sv. Jiří, která nám, ač také neúplná, přece jiskru k původu jeho a obrátu náboženskému z dob dávno minulých podává, budiž na konec stati naší v stručném znění připomenuta:

Jindy, za dávných časů – vypravuje se – stával tu toliko dub, pod nímž jedna panna plakávala. Shodivši konečně z sebe všecken zármutek, založila zde kostel. Ten kostel byl po mnoha léta pohanský, až teprve, když křesťanství se v Čechách zmáhati počalo, obrácen jest na křesťanský, a byl tudíž, prý prvním křesťanským kostelem v Čechách.

měřitko nemusí platit- je závislé
na velikosti zkopírovaného náčrtku

Tolik tedy napsal v roce 1878 o Kotýzu slavný archeolog Josef Břetislav Jelínek, po němž byl pojmenován jeden z kotýzských skalních útvarů Jelínkovým mostem.

Co k tomu dodat? Pan Jelínek si tenkrát na Kotýzu opravdu „zamakal“.

Do jisté míry mě překvapila jeho zmínka o šlápějích zlatého koně kotýzské báby v kamenech – myslel jsem, že to bylo privilegium mé babičky a moje. Jak vidno, mýlil jsem se, na druhou stranu mě ale těší, že mým zřejmě jediným předchůdcem ve zmínkách o nich byl tak slavný pán.

Pro méně obeznámené čtenáře snad jen pár poznámek k Jelínkovu článku:

- Jeskyně Ve vratech – se dnes v některých pramenech nazývá též Axamitovou branou, pojmenovanou tak podle dalšího významného archeologa a lékaře Jana Axamita, který se ve dvacátých letech 20. století podílel na výzkumu tohoto území Českého krasu.
- Temeno Koňského – je zřejmě míněno temeno vrchu Zlatý kůň.
- Ve vescích – pozemek poblíž dnešního hřbitova na němž kdysi stávala Tmaň, a o němž jsem psal ve 3. části povídání o tmaňském místopisu (současné parcelní číslo 834)
- Housinský potok = Suchomastský potok

Pro současníky by mohla být zajímavá zmínka o pěšině k starému vyschlému rybníku. Abych se přiznal, moc jí nerozumím. Z textu článku by se dalo soudit, že kdysi někde na Kotýzu nebo v jeho blízkosti směrem ke Koněprusům takový nějaký rybník byl, jeho přesnější lokace mi však uniká. Pokusil jsem se oslovit i koněpruského kronikáře Libora Kašičku, ale ani ten o žádném rybníku v těchto místech neví. Ani katastrální mapy z roku 1840 se podle něj o něm v těchto místech nezmiňují.

Podle přiloženého krajinného náčrtku se ovšem oba shodujeme v názoru, že cestou, v náčrtku nazvanou „pěšinou k rybníku“ musí být současný **Dřinový dolík**.

Pokud jde o **Dřinový dolík**, mám to potěšení seznámit vás s posledním děním kolem něj.

14. května byla na schůzi zastupitelstva obce přislíbena pomoc při zpřístupnění této starodávné cesty na Kotýz.

Zástupce Lesů ČR hajný Jiří Šebek se při následném jednání vyjádřil, že v podstatě nemá proti potřebným pracím námítky; s ohledem na skutečnost, že práce budou probíhat na území památkově chráněném, však vlastní práce podmínil souhlasným vyjádřením zástupce CHKO Český kras.

I toto vyjádření dopadlo podle mého názoru po vzájemné prohlídce místa velice dobře – máme souhlas zástupce této instituce Ing. Josefa Mottla (sice s třemi podmínkami, které by však – alespoň podle mého názoru neměly být problémem):

- 1) cestu lze upravit výřezem křovin s tím, že vyřezané křoviny nebudou ponechány na místě, budou odstraněny mimo území NNP Kotýz
- 2) v místě budou ponechány napříč cestou spadané stromy, které nebudou odstraňovány z tělesa cesty. Mohou být odvětveny a umístěny tak, aby mohly být bez problému pěšimi překročeny (*toto opatření je požadováno hlavně z důvodu, aby se zabránilo neukázněným motocyklistům jezdit po nově zřízené pěšině*).
- 3) práce budou prováděny po vegetačním období, tj. nejdříve po 1.9. běžného roku

Jinými slovy: v září letošního roku by práce mohly začít. Věřím, že se zapojí i tmaňské organizace hasičů, myslivců, fotbalistů i někteří další tmaňští občané. Čím víc nás bude, tím budou práce dřív hotovy a tmaňské okolí získá novou turistickou stezkou na přitažlivosti.

autor František Procházka

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA TMAŇ

Vážení čtenáři,
bohatou fotodokumentaci k níže popisovaným akcím a aktuální informace naleznete na webových stránkách – www.skola-tman.cz

Mgr. Táňa Dvořáková – ředitelka ZŠ a MŠ Tmaň

Základní škola

V pondělí 3. června jsme si pro naše dětičky připravili zábavný program na jejich oslavu. Den dětí jsme si sice oslavili o maličko později, ale můžeme říci, že to stálo za to. Celá škola včetně školky si den náramně užila, co jen to šlo. Zazpívali jsme si, zatančili, a dokonce i zazávodili jako pořádní sportovci.

Velmi pěkné úterní dopoledne prožili prvňáci a druháci na Vyšehradě. Agentura “Praha hravě” si pro ně připravila velmi vtipné a zajímavé činnosti pro seznámení s historií nejen Vyšehradu.

Ve středu 5. června se žáci ze 3. A, 3. B a 4. ročníku zúčastnili bojovky na Karlově mostě a Kampě. Žáci plnili úkoly a odpovídali na otázky, za které dostávali zlaťáky. Přeš Karlův most došli až na Kampu, kde je čekalo vyhodnocení a poté sladká odměna. Počasí bylo krásné a tento den si všichni moc užili.

V pátek 7. června se v naší škole uskutečnila atletická soutěž, která probíhala na místním fotbalovém hřišti. Děti strávily celé dopoledne sportováním a velice si to užily.

V pondělí 10. června se pátá třída vydala na vzdělávací výlet na Tetín do Komunitního centra sv. Ludmily. Program se zabýval poznáním života Jana Amose Komenského. Děti si zahrály divadlo, zasoutěžily a dokonce si i vytvořily svoji vlastní pohlednici pomocí inkoustu a starého knihtisku. Všichni jsme si to velice užili.

V úterý 11. června 2024 proběhla poslední dvouhodinová plavání v hořovickém bazénu. Všichni to máme černé na bílém - JSME PLAVCI!!

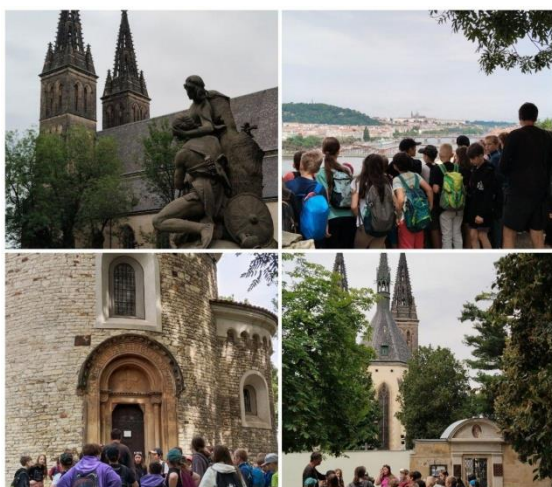
Ve čtvrtek 13. června se žáci 1. až 5. ročníku zúčastnili atletické soutěže v Berouně. Soutěžili v hodu míčkem, skoku do dálky a běhu na 50 m. Výsledky závodníků se poté obdovaly a sečetly dohromady. Škola se umístila na 12. místě a ze soutěže si žáci odvezli hlavně spoustu zkušeností.

V pátek 14. června reprezentoval naší školu žák 4. třídy, Matěj Dub, který ve své kategorii získal 3. místo. GRATULUJEME!

V pondělí 17. června se žáci páté třídy vydali na výlet do základní školy v Suchomastech. Děti si společně zahrály vybíjenou a užily si krásné dopoledne.

V úterý 18. června se celá škola vydala na výlet do Národního technického muzea v Praze. Všichni si den náramně užili, prozkoumali zase něco nového a především se něco zajímavého dozvěděli.

Ve čtvrtek 20. června se žáci čtvrtého a pátého ročníku zúčastnili krásného akčního programu na Vyšehradě, který si pro ně připravila Agentura "Praha hravě". Tento výlet jsme si všichni moc užili, počasí nám přálo, cesta vlakem do Prahy a zpět byla bez zpoždění, pomocí mapy žáci našli pěší cestu ze Smíchovského nádraží přes železniční most až k bazilice sv. Petra a Pavla na Vyšehradě a potom i zpět.

Druháčci nakreslili prázdninová sluníčka pro babičky a dědečky z domova pro seniory Senlife ve Tmani. Při předávání měli radost jak obdarovaní, tak dárci.

Poslední školní týden se nesl v duchu třídních výletů a turistických výprav po okolí. Žáci III.B a IV. třídy vyrazili na výlet do Lipek, kde si užili krásný den plný zábavy. Počasí jim přálo a také se skvěle bavili na čerstvém vzduchu.

V zahradnictví u paní Kellerové si zase užívali druháčci, všem tam bylo skvěle! Paní Kellerová je provedla zahradnictvím, ukázala voliéru i chov králíků. Nejzajímavější pro děti bylo vyprávění a zajímavosti o chovu poštovních holubů.

Ve čtvrtek 27. června se uskutečnilo předání putovního poháru ve vybíjené v naší škole za účasti všech žáků a učitelů. Samotný turnaj se konal 23. 2. 2024, kde prvenství vybojoval poprvé v historii poháru tým žáků 4. a 5. ročníku naší školy. Trofej bude u nás uložena do konání dalšího turnaje a následně bude předána k vyřtění vítěze následujícího ročníku do Sklářny v Nižboru.

V pátek 28. června si všechny děti odnesly zasloužené vysvědčení, rozloučily se s kamarády i se všemi pedagogy a hurá na prázdniny!!!

kolektiv ZŠ Tmaň

Mateřská škola

Červen u nás ve školce

Pojďte se s námi podívat, co se u nás ve školce odehrálo během června. Byl to měsíc plný sportu, hudby, zábavy, her a výletů.

První týden se nesl v duchu „týden dětské radosti“. Na oslavu dětského dne, nás na školním hřišti navštívily zpěvačky Katka a Gábina se kterými jsme se vydali na cestu kolem světa. Tančilo se, zpívalo, hádalo i závodilo. K dětskému dni patří i zmrzlina, a tak jsme si ji s radostí vychutnali venku před restaurací Kulturák.

Ve školce plníme celoroční projekt Sokolík. Zkončili jsme ho Olympiádou. Vyzkoušeli jsme si i skákání v pytli a přetahování lanem. Děti úkoly moc bavily a získaly za ně medaile a diplomy.

Ve čtvrtek 6. června jsme se vypravili do plzeňské ZOO. Nejvíce nás zaujali vydry a domácí zvířátka. Výlet jsme si moc užili.

V naší školce jsme měli vzácnou návštěvu. Byla to paní ze Zdravé 5. Děti prostřednictvím her rozpoznávaly zdravé potraviny a pomocí pohádek a her se učily, co tělu škodí a co naopak ne. Program se všem moc líbil. Nakonec jsme si „uvařili“ zdravý špíz.

Svou návštěvou nás poctil „bublinkář“ Kubula s bublinkovou show. Tvořil bubliny různých tvarů. Některé i naplnil kouřem a na závěr zavřel do bubliny paní učitelku a pár odvážných dětí. Venku jsme si všichni vyráběli vlastní bubliny. Děkujeme moc za návštěvu.

Blíží se konec školního roku a s ním i odchod našich předškoláků do školy. A tak jsme se s nimi slavnostně rozloučili.

Motýlci zdraví ze školky v přírodě. Vyšlo jim krásné počasí, a tak se hodně koupali v místním bazénu a potkali tam i partu pirátů.

My se s Vámi pro školní rok 2023/2024 loučíme a přejeme vám všem krásné léto. Uvidíme se v novém školním roce.

SPORT

3.ročník žákovského turnaje starších přípravek „O putovní pohár starosty obce Tmaň“ již zná svého vítěze...

Předposlední sobota v červnu byla již tradičně ve znamení tmaňského turnaje starších přípravek.

Do Tmaň se tentokrát sjelo celkem 16 týmů z dalekého i blízkého okolí.

Poprvé jsme měli možnost přivítat tým z věhlasné Slavie Praha, kterou ve Tmaň zastupovalo družstvo dívek WU 11. Dalšími nováčky byla silná mužstva z Domažlic či Blatnice. Po odřeknutí jednoho z účastníků vznikl na poslední chvíli i tým složený z devítiletých benjamínků z Viktorie Plzeň a Českého Lva Beroun. Kromě těchto týmů, se mezi favority řadil i tým z Králova Dvora, vítěz z prvního ročníku Cembrit Beroun nebo obhájce loňského prvenství, mužstvo Sokola Stodůlky.

V dopoledním programu se týmy utkaly ve čtyřech čtyřčlenných skupinách, ve kterých se svými výsledky rozdělily na ty vyspělejší, jenž postoupily do finálové skupiny o zlatý pohár a na ty méně zdatné, které čekalo odpolední klání o pohár stříbrný.

Všechna družstva tak měla do poslední chvíle o co soutěžit a všechna odehrála celkem 6 náročných zápasů.

V malém finále o stříbrný pohár se utkali žáci Loděnic a Litně. Výsledek 6:2 ve prospěch Loděnic jasně hovoří o jednoznačném průběhu. Mnohem dramatičtější byl zápas o třetí místo ve stříbrné skupině, kdy k radosti místních fanoušků zdolali naši čertíci tým ze Staré Hutě po vyrovnaném boji 2:0.

Ve velkém finále na sebe narazil předloňský vítěz z Cembritu Beroun proti nováčkovi turnaje z Domažlic. Utkání muselo nadchnout všechny přítomné, protože o vítězi museli po nerozhodném výsledku rozhodovat až pokutové kopy. V nich byl šťastnější tým z Cembritu, který tak získal zlatý pohár i celkové vítězství v turnaji. Třetí místo získaly dívky ze Slavie Praha, které v boji o bronz porazily tým z Českého Lva Beroun 3:1.

Vítězi turnaje pro nás ale byli všichni, kteří se turnaje zúčastnili a již nyní se všichni těšíme za rok na čtvrtý ročník.

tým trenérů

INFO OBCE

Pohotovostní služby zubních lékařů

Pohotovostní služby zubních lékařů jsou v červenci 2024 zajišťovány na Berounsku a Hořovicku v době od 08:00 – 11:00 hodin takto:

Termín	Zubní lékař / adresa ordinace	Telefon
5.+6.+7.7.2024	Dr. Aušteda Josef, Broumy 73	311 585 165
13.+14.7.2024	Dr. Böhmová Adéla, Beroun, Hradební 152	607 065 760
20.+21.7.2024	Dr. Cajthaml Jiří, Drozdov 29	605 420 898
27.+28.7.2024	Dr. Csölle Zdenka, K.Dvůr, Průmyslová 614	722 532 538

A něco málo pro naše mozkové závity...

2				5	9			1
					4			8
	5							4
		8		2			6	7
			6		5			
3	2			8		1		
1							5	
7			5					
8			3	4				2

OBZOR – informační časopis Obce Tmaň.

Registrováno na Ministerstvu kultury ČR – evidenční číslo: MK ČR E 10531
Vydává Obecní úřad Tmaň, IČO: 00233901. Internetové stránky: www.obectman.cz.

Adresa redakce: Obecní úřad Tmaň, 267 21 Tmaň. E-mail: ou@obectman.cz.

Nepodepsané příspěvky připravil redakční kolektiv ve složení:

Frühling Jaromír, Vinšová Petra, Rysová Kateřina, Soukupová Jiřina.

Redakční uzávěrka vždy 30. na příští měsíc.

Toto číslo vyšlo 8.července 2024

Cena výtisku: 5,- Kč